

әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті
Экономика және бизнес жоғары мектебі
"Менеджмент" кафедрасы

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ ЖӘНЕ
ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР
"ҚР жергілікті басқару мен өзін-өзі басқару" пәні бойынша
6B04101-"Мемлекеттік және жергілікті басқару" білім
беру бағдарламасы

Құрастырушы: э.ғ.д.Абралиев О.А. "Менеджмент"
кафедрасының профессоры

"ҚР жергілікті басқару мен өзін-өзі басқару" пәні бойынша қорытынды
емтихан жүргізу бағдарламасы және әдістемелік ұсыныстары кафедра
мәжілісінде қаралып, ұсынылды

" 26 " 09 2023 ж., хаттама №3

Кіріспе

"ҚР жергілікті басқару мен өзін-өзі басқару" пәні білім беру бағдарламасының оқу жоспары бойынша бейіндік пәндерге жатады.

Пәннің мақсаты: студенттерге мемлекеттік органдарындағы кадр жұмысы жүйесінің мәселелері бойынша теориялық білімді, практикалық дағдыларды жүйелі қалыптастыру.

"ҚР жергілікті басқару мен өзін-өзі басқару" " пәні 6В04101 - "Мемлекеттік және жергілікті басқару" мамандығы 3 курс студенттері 04.09.2023-16.12.2023 аралығында оқытылады.

Жинақтаған теориялық және практикалық білімдерінің қорытындысы емтихан жазбаша дәстүрлі – өткізіледі

Билеттің барлық сұрақтарына жауап беруге ұсынылған уақыт -2 сағат
Емтихан алдын-ала бекітілген емтихан кестесі бойынша өткізіледі.

Емтиханды тапсыру кезінде студенттер білуі тиіс:

- жергілікті басқарудың теориялық негіздерін, оның ұйымдық құрылымы мен функционалдық салаларын білу;
- халық билігінің теориясының, тікелей демократия институтының, өзін-өзі басқарудың негізгі ұғымдарын білу;
- Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқарудың нормативтік-құқықтық және заңнамалық негіздерін білу.
- жергілікті өзін-өзі басқару саласындағы болашақ маман, оның қазіргі кезеңдегі тиімділігін бағалау тұрғысынан өз пікірін білдіру;
- жергілікті билік және басқару органдарында шешім дайындау және қабылдау; алынған білімді өзінің демократиялық қоғамдық, кәсіби немесе ғылыми ұстанымын дәлелдеу үшін қолдану;
- қазіргі заманғы жергілікті өзін-өзі басқарудың негізгі мәселелерін және оларды шешу жолдарын

Емтихан сұрақтары қарастырылатын тақырыптар:

1. Тақырып. Қазақстан Республикасында жергілікті басқару және өзін-өзі басқарудың ғылыми негіздері
2. Тақырып. ҚР жергілікті басқару және өзін-өзі басқарудың заңнамалық жағдайы
3. Тақырып. Дамыған елдердегі жергілікті басқару және өзін-өзі басқарудың заманауи әдістері
4. Тақырып. Жергілікті өзін-өзі басқаруды дамыту үрдістері мен пайымы
5. Тақырып. Қазақстан Республикасында жергілікті өзін-өзі басқаруды дамытудың негізгі қағидаттары

6. Тақырып. Жергілікті өзін-өзі басқаруды ұйымдастырудың ерекшеліктері
7. Тақырып. Ауылдық округтердегі жергілікті өзін-өзі басқару органдары
8. Тақырып. Мәслихаттардың жергілікті өзін-өзі басқарудағы маңызы
9. Тақырып. Жергілікті өзін-өзі басқару органдарының жауапкершілігі
10. Тақырып. Қалалардағы жергілікті өзін-өзі басқару органдары атқаратын қызметтерінің маңызы
11. Тақырып. Қазақстан Республикасында аймақтырындағы жергілікті өзін-өзі басқарудың территориялық ерекшеліктері
12. Тақырып. Қазақстан Республикасында жергілікті өзін-өзі басқарудағы кадрлар және олардың біліктілігін арттыру
13. Тақырып. Жергілікті басқару және өзін-өзі басқарудың экономикалық механизмдері
14. Тақырып. Жергілікті басқару және өзін-өзі басқаруды цифрландыру
15. Тақырып. Қазақстан Республикасында жергілікті өзін-өзі басқарудың басым бағыттары

"ҚР жергілікті басқару мен өзін-өзі басқару" пәні бойынша емтиханның бағдарламалық сұрақтары:

1. Қазақстан Республикасында жергілікті басқару пәннің мақсаты мен міндеті
2. ҚР жергілікті басқару мен өзін-өзі басқару
3. Дамыған елдердегі жергілікті басқару
4. Өзін-өзі басқарудың ғылыми негіздері
5. ҚР жергілікті басқару және өзін-өзі басқарудың заңнамалық жағдайы
6. Өзін-өзі басқарудың заманауи әдістері
7. Жергілікті өзін-өзі басқаруды дамыту үрдістері мен пайымы
8. Қазақстан Республикасында жергілікті өзін-өзі басқаруды дамытудың негізгі қағидаттары
9. Жергілікті өзін-өзі басқаруды ұйымдастырудың ерекшеліктері
10. Ауылдық округтердегі жергілікті өзін-өзі басқару органдары
11. Мәслихаттардың жергілікті өзін-өзі басқарудағы маңызы
12. Жергілікті өзін-өзі басқару органдарының жауапкершілігі
13. Қалалардағы жергілікті өзін-өзі басқару органдары атқаратын қызметтерінің маңызы
14. Қазақстан Республикасында аймақтырындағы жергілікті өзін-өзі басқарудың территориялық ерекшеліктері
15. Қазақстан Республикасында жергілікті өзін-өзі басқарудағы кадрлар
16. Жергілікті өзін-өзі басқарудағы кадрлар біліктілігін арттыру
17. Жергілікті басқару және өзін-өзі басқарудың экономикалық механизмдері

18. Жергілікті басқару және өзін-өзі басқаруды цифрландыру
19. Қазақстан Республикасында жергілікті өзін-өзі басқарудың басым бағыттары
20. Мәслихаттардың жергілікті өзін-өзі басқарудағы маңызы
21. Жергілікті мәслихаттардың жұмысының тиімділігін арттыру бағыттары
22. Жергілікті басқару мен өзін-өзі басқаруды ұйымдастырудың ерекшеліктері
23. ҚР ауылдық мекендерде өзін-өзі басқаруды ұйымдастыру
24. Жергілікті өзін-өзі басқаруды дамытудың негізгі аспектілері
25. Жергілікті өзін-өзі басқарудың мәселелері
26. Ауылдық әкімдерді сайлаудың ерекшеліктері
27. Жергілікті өзін-өзі басқаруға тұрғындарды қатыстыру мәселелері
28. Елді мекендердегі жергілікті өзін-өзі басқару
29. Аудан әкімдерін сайлау ерекшеліктері
30. Жергілікті өзін-өзі басқаруды жетілдіру
32. ЕО елдеріндегі жергілікті өзін-өзі басқару
33. Аудандарда жергілікті өзін-өзі басқару органдары атқаратын қызметтері
34. Шетелдердегі жергілікті өзін-өзі басқару
35. Өзін-өзі басқаруды ұйымдары
36. Жергілікті өзін-өзі басқарудың тиімділігі
37. Аудан мәслихаттары жұмысының тиімділігі
38. Шекаралас елді мекендердегі жергілікті өзін-өзі басқару

Студентке емтиханға дайындық барысында ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

Негізгі әдебиеттер:

1. Қасым-Жомарт Тоқаев "Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары". - Астана, 1 қыркүйек 2023 ж.
2. Қазақстан Республикасының Конституциясы-Астана: Елорда, 2008-56 б.
3. Мемлекеттік қызмет туралы Заңы//Қазақстан Республикасы Президентінің 2015 жылғы 23 қарашадағы №416 -V ҚРЗ
4. Қазақстан Республикасында мемлекеттік басқаруды дамытудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасы//ҚР Президентінің 2021 жылғы 26 ақпандағы №522 Жарлығы
5. Қазақстан Республикасының жергілікті өзін-өзі басқаруды дамытудың 2025 жылға дейінгі тұжырымдамасы//ҚР Президентінің 2021 жылғы 18 тамыздағы №639 Жарлығы
6. Алексеев И.А., Адамоков Б.Б., Белявский Д.С. Муниципальное управление и местное самоуправление -М.: ИНФРА-М, 2019-353 с.
7. Аширбекова Л.Ж. Пандемия жағдайында әлеуметтік саланы мемлекеттік реттеуді зерттеу-Алматы: Қазақ университеті, 2023-102 б.

8. Бабун Р.В. Организация местного самоуправления-М.: КноРус, 2019-274 с.
9. Бабынина Л.С., Литвинюк А.А., Иванова-Швец Л.Н. Современные технологии управления персоналом-М.: Инфра-М, 2023-220 с.
10. Байнова, М. С. Система государственного и муниципального управления -Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020 -362 с.
11. Бондарь Н.С. Местное самоуправление -Москва: Юрайт, 2023 -386 с.
12. Бурлаков Л.Н. және басқалар. Мемлекеттік және жергілікті басқару- Алматы: CyberSmith, 2019.-324 б.
13. Долгих Ф.И. Теория государства и права - М.: Синергия., 2023-464 с.
14. Жатқанбаев Е.Б. Государственное регулирование экономики: курс лекций. – Алматы: Қазақ университеті, 2021 – 200 б.
15. Жатқанбаев Е.Б., Смағұлова Г.С. Экономиканы мемлекеттік реттеу- Алматы: Қазақ университеті, 2023 – 200 б.
16. Жатқанбаев Е.Б., Аскеров А. Алматы: Қазақ университеті, 2023 –1200 б.
17. Камолов, С. Г. Цифровое государственное управление: учебник для вузов - Москва: Юрайт, 2021- 336 с.
18. Маркварт Э., Петухов Р.В., Иванова К. А. Институциональные основы местного самоуправления- М.: Проспект, 2019-344 с.
19. Мясникович М.В., Попков А.А. Теория и практика местного управления и самоуправления. Состояние, проблемы и предложения-М.:ЛитРес, 2021-160 с.
20. Попова Е.П., Минченко О.С., Ларионов А.В. и др. Государственное управление: теория, функции, механизмы-М.: НИУ ВШЭ, 2022-220 с.
21. Посткеңістік 15 елдегі мемлекеттік басқарудың эволюциясы: трансформацияның түрлілігі//<https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-16-2462-9?sap-outbound-id=035DBE58D8EF66DDDBF9CD7F923E30EDF10226A3>
22. Соколова А.И. Актуальные проблемы цифровизации местного самоуправления-Оренбург, 2020-59 с.
23. Сардарян, Г.Т. Государственное управление в современном мире. Учебник для студентов бакалавриата и магистратуры. Москва: МГИМОУниверситет, 2020 - 169 с.
24. Сморгунов Л.В. Государственная политика и управление в 2 ч. Часть 1. Концепции и проблемы - Юрайт, 2023 -395 с.
25. Станислав Липски: Основы государственного и муниципального управления-М.: КноРус, 2021-248 с.
26. Тұрғынбаева А.Н. Ұйымдағы өзгерістерді басқару- Алматы: Қазақ университеті, 2023-186 б.
27. Чихладзе А.А., Ларичева Е.Н. - Местное самоуправление в единой системе публичной власти-- М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2020-343 с.
28. Юдина, Ю. В. Государственное и муниципальное управление - Москва: Юрайт, 2023. - 453 с.

Қосымша әдебиеттер:

1. Мырзагелді Кемел Мемлекеттік және жергідікті басқару-Астана, 2017-150 б.
2. Қазақстан Республикасының 2025 жылғы дейінгі Стратегиялық даму жоспары//ҚР Президентінің 2021 жылғы 26 ақпандағы №531 Жарлығы
3. Қазақстан Республикасында мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру туралы//ҚР Президентінің 2021 жылғы 27 ақпандағы №527 Жарлығы
4. Мемлекеттік саяси және әкімшілік қызметшілер лауазымдарның тізілімін бекіту туралы// ҚР Президентінің 2021 жылғы 20 сәуірдегі №560 Жарлығы
5. Президенттік жастар кадр резерві туралы//ҚР Президентінің 2021 жылғы 18 мамырдағы №580 Жарлығы
6. ҚР қалалық және ауылдық билік деңгейлерінің дербестігі мен жауапкершілігін кеңейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы// ҚР Президентінің 2021 жылғы 30 маусымдағы №60-VIIҚРЗ
7. Оксфорд экономика сөздігі = A Dictionary of Economics (Oxford Quick Reference) : сөздік - Алматы : "Ұлттық аударма бюросы" ҚҚ, 2019 - 606 б.
8. Уилтон, Ник. HR-менеджментке кіріспе = An Introduction to Human Resource Management - Алматы: "Ұлттық аударма бюросы" ҚҚ, 2019. — 531 б.
9. М. Коннолли, Л. Хармс, Д. Мэйдмент Әлеуметтік жұмыс: контексі мен практикасы – Нұр-Сұлтан: "Ұлттық аударма бюросы ҚҚ, 2020 – 382 б.
10. Стивен П. Роббинс, Тимати А. Джадж
Ұйымдық мінез-құлық негіздері = Essentials of Organizational Behavior [М - Алматы: "Ұлттық аударма бюросы" ҚҚ, 2019 - 487 б.
11. Р. У. Гриффин Менеджмент = Management - Астана: "Ұлттық аударма бюросы" ҚҚ, 2018 - 766 б.
12. Д.Гэмбл, М.Питереф, В.Томпсон Стратегиялық менеджмент негіздері: бәсекелік артықшылыққа ұмытылу = Essentials of Strategic Management the Quest for Competitive Advantage - Алматы: "Ұлттық аударма бюросы" ҚҚ, 2019 - 534 б.
13. Шиллинг, Мелисса А.Технологиялық инновациялардағы стратегиялық менеджмент = Strategic Management Technological Innovation - Алматы: "Ұлттық аударма бюросы" ҚҚ, 2019 - 378 б.
14. О'Лири, Зина. Зерттеу жобасын жүргізу: негізгі нұсқаулық : монография - Алматы: "Ұлттық аударма бюросы" ҚҚ, 2020 - 470 б.
15. Шваб, Клаус.Төртінші индустриялық революция = The Fourth Industrial Revolution : [монография] - Астана: "Ұлттық аударма бюросы" ҚҚ, 2018- 198 б

Интернет-ресурстар

1. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-16-2462-9?sap-outbound-id=035DBE58D8EF66DDDBF9CD7F923E30EDF10226A3>
2. URL: <https://www.iprbookshop.ru/81662.html>
3. <https://e.lanbook.com/book/328640>

ЕМТИХАНДЫ ӨТКІЗУ ТӘРТІБІ

Қорытынды емтихан студенттердің білімін бағалау рубрикаттарға сәйкес келесі критерийлер бойынша жүзеге асырылады:

1. Курс тұжырымдамасын білу және түсіну
2. Таңдалған әдістеме мен тәсілдерді нақты қолданбалы тапсырмаларға қолдану
3. Таңдалған әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырмаға қолданылуын бағалау және талдау, нәтижені негіздеу

Студенттердің қорытынды емтихандағы жауабы 100 балдық шкала бойынша бағаланады. Бірінші сұрақ-20 балл, екінші сұрақ-35 балл, үшінші сұрақ-45 балл.

Балл	ДЕСКРИПТОРЛАР			
	Өте жақсы	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттандырылғысыз
Критерий	90–100 балл	70–89 балл	50–69 балл	25–49 балл
1. Курстың теориясы мен тұжырымдамасын білу және түсіну	Жауап барлық үш сұрақтың толық ашылуын (алынған білім шегінде), әр тұжырым мен тұжырымның егжей-тегжейлі дәлелдерін қамтиды, логикалық және дәйекті түрде құрылады, аудиториялық сабақтардың дамыған тақырыптарының мысалдарымен расталады.	Жауап барлық аса толық емес қамтылуын, негізгі ережелердің қысқартылған дәлелдерін қамтиды, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігін бұзуға мүмкіндік береді, ал теориялық сұрақтар иллюстрациялық материалмен расталмайды. Жауапта стилистикалық қателіктер, терминдердің дұрыс қолданылмауы мүмкін.	Жауап билетте ұсынылған сұрақтарды толық қамтымайды, негізгі ережелерді үстірт дәлелдейді, жауаптың баяндамасында композициялық диспропорцияларға, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді, теориялық ережелерді аудиториялық сабақтардың әзірленген конспектілерінің Мысалдарымен көрсетпейді.	Қойылған сұрақтарды дұрыс жеткізбеу, қате дәлелдеу, нақты және сөйлеу қателіктері, дұрыс емес қорытынды жасау.
2. Таңдалған әдістеме мен технологияны нақты қолданбалы тапсырмаларға қолдану	Оқу тапсырмасын толық орындау, қойылған сұраққа егжей-тегжейлі, дәлелді жауап беру, содан кейін жаратылыстанудың практикалық мәселелерін шешу.	Оқу тапсырмасын ішінара орындау, жаратылыстанудың практикалық міндеттерін толық шешпей қойылған сұраққа толық емес, дәлелді жауап беру; ғылыми тіл нормаларын сауатсыз пайдалану	Материал фрагментті түрде баяндалады, логикалық дәйектілікті бұза отырып, нақты және семантикалық дәлсіздіктерге жол беріледі, курстың теориялық білім үстірт қолданылады.	Есепті шешудің ұтымсыз әдісі немесе жеткілікті ойластырылмаған жауап жоспары; тапсырмаларды шеше алмау, тапсырмаларды жалпы түрде орындау; нормадан асатын қателіктер мен кемшіліктерді жіберу.

<p>3. Таңдалған әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырмаға қолданылуын бағалау және талдау, нәтижені негіздеу</p>	<p>Ғылыми ережелер мен қолданылған әдістеменің технологияның дәйекті, қисынды және дұрыс негіздемесі, сауаттылық, әдеби тілдің нормаларын сақтау, жалпы дұрыс тұжырымдарға әсер етпейтін материалды ұсынуда 1-2 дәлсіздіктер байқалады, негіздеу нәтижелерін графикалық деректер арқылы визуализациялау.</p>	<p>Тұжырымдамалық материалды пайдалануда 3-4 дәлсіздіктер, жалпылау мен тұжырымдардағы кішігірім қателіктер байқалады, бұл тапсырманың жақсы жалпы деңгейіне әсер етпейді.</p>	<p>Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз, стилистикалық және грамматикалық қателіктер байқалады, сондай-ақ тәжірибелік нәтижелерін өндеуде дәлсіздіктер бар.</p>	<p>Тапсырма өрескел қателіктермен орындалды, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылды.</p>
--	--	--	--	--